

Rosie ♥ Jack

Over het boek

Auteur: Mel Darbon

Vertaler: Merel Leene

Uitgeverij: Blossom Books

Jaar van uitgave: 2020

Over de maker

Mel Darbon verzon tijdens haar jeugd een heleboel verhalen om haar autistische broer op te vrolijken tijdens lange autoritten. Daarnaast bracht ze uren met hem door naast het spoor, terwijl ze wachtten tot de InterCity 125 langsreed. (Maar noem haar alsjeblieft geen treinspotter.)

Mel werkte als designer in het theater, als freelance artiest, gaf les aan jongeren met een leerstoornis en organiseerde creatieve workshops voor tienermoeders. Ze schrijft nu boeken en vindt het belangrijk om mensen die misschien niet altijd gehoord worden toch een stem te geven.

(Bron : blossombooks.nl)

1. VERHAAL

1.1 Samenvatting van het verhaal

Rose is al een tijdje een koppel met Jack. Rose heeft het syndroom van Down en Jack heeft een autismespectrumstoornis, maar de twee horen samen en, zoals ze zelf zeggen, door elkaar worden ze zichzelf.

Een gevolg van zijn stoornis is dat Jack soms onverwachts erg agressief uit de hoek kan komen en met dingen begint te gooien. Als dit voor de tweede keer in een korte periode gebeurt op school, beslissen ze om hem in begeleiding te plaatsen in Brighton, een heel eind verwijderd van Henley-on-Thames waar hij samen met Rose naar school gaat.

Rose kan het idee dat Jack voor onbepaalde tijd zo ver weg is niet verdragen en besluit zelf actie te ondernemen en met de trein de reis van Henley-on-Thames via Londen naar Brighton te maken. Haar avontuur start positief en ze vindt snel een aantal behulpzame medereizigers, maar door het barre winterweer strandt Rose in Londen, waar ze geen verdere trein naar Brighton kan nemen. De sfeer slaat volledig om en Rose komt terecht bij mensen die het niet goed met haar voor hebben en misbruik maken van haar naïviteit en goedgelovigheid. Zo komt ze terecht bij drugsgebruikers, wordt ze bestolen en belandt ze in een bordeel, waarna ze uiteindelijk wordt 'gedumpt' op straat.

Na veel beslommeringen, volledig uitgeput en ernstig ziek bereikt ze uiteindelijk wel haar doel: ze komt toe in Brighton en wordt herenigd met 'haar' Jack.

1.2 Personages

Rose Tremayne – ook wel liefkozend Rosie genoemd door Jack – is een dappere, optimistische en zelfstandige meid die beslist om Jack, haar grote liefde, achterna te reizen als hij verplicht naar Brighton moet verhuizen. Het enige obstakel is : Rose heeft het syndroom van Down en heeft nog nooit alleen gereisd. Ze is echter heel zeker van haar stuk, gelooft in haar eigen kunnen en gaat ervoor. Zo weet ze vele harten te veroveren. Door haar goedgelovigheid – ze ziet altijd het goede in mensen en beseft het dan ook niet altijd als mensen het niet goed voor hebben met haar – komt ze in een aantal benarde situaties terecht; het vergt haar volle moed om hier mentaal en fysiek doorheen te geraken. De liefde die ze voor ‘haar’ Jack voelt, sleurt haar door al deze moeilijke situaties.

Jack leren we vooral kennen door de beschrijvingen die Rose geeft en door de postkaarten die hij naar Rose stuurt. We weten dat hij een aangeboren stoornis heeft waardoor hij soms erg agressief uit de hoek kan komen; we vermoeden een autismespectrumstoornis maar hier wordt niet dieper op in gegaan. Telkens als hij iets heeft gedaan waarvan hij weet dat het niet mag en het niet goed is, voelt hij zich direct erg schuldig, vooral ook tegenover Rose. Door zijn gedrag staan veel mensen negatief tegenover Jack, zoals bijvoorbeeld ook de ouders van Rose, maar ook de leerlingen op school worden soms bang van hem. Via Rose komen we echter te weten dat Jack ook een erg gevoelige en lieve kant heeft : zij verdedigt hem dan ook met hart en ziel als het nodig is. Jack heeft één héél groot talent : hij kan prachtig tekenen. Daarin vindt hij ook zijn rust en kan hij zijn boosheid steken. De postkaarten van Jack, die Rose ontvangt, zijn ook altijd geïllustreerd met een kleine tekening.

Rose ziet haar ouders graag, dat is duidelijk. Toch is er een heikel punt: haar ouders – en vooral dan haar papa – zijn echt niet te vinden voor Jack, eigenlijk zouden ze het liefst hebben dat de relatie stopt. Ze zijn in eerste instantie bang voor zijn agressie : stel dat hij zich niet kan bedwingen en Rose pijn doet? Rose’ mama probeert wel te verzoenen en positief te blijven staan tegenover hun relatie. Als Rose echter stiekem iets hoort over postkaarten die haar papa verbergt, breekt er iets in haar en is ze ontzettend boos. Ze spreekt zelfs over haar papa als een duivel, met grote rode hoorns (p. 30). Toch merken we in de rest van het verhaal dat deze bezorgdheid er enkel en alleen is omdat ze hun dochter zo graag zien. Eenmaal ze beseffen hoe verliefd Rose is – ze vraagt zelfs naar hem als ze op intensive care ligt – draaien ze bij, zelfs haar papa, en staan ze Jack toe om Rose te bezoeken in het ziekenhuis. Over Rose’ broer Ben komen we niet zoveel te weten, behalve dat ook hij enorm opgelucht en blij is dat Rose veilig en (min of meer) wel terecht is.

Overige goede personages

Vooraf bij de start van haar treinavontuur komt Rose heel behulpzame en vriendelijke mensen tegen. Een sympathieke conducteur spreekt haar aan en helpt haar met alle ticketjes als hij ziet dat ze wat hulpeloos in de vertrekhal staat. Daarna ontmoet ze Lawrence, die haar helpt met een alternatieve route zoeken aangezien er een ongeluk gebeurde op de lijn die zij oorspronkelijk moest nemen. Hij vergezelt haar tot het volgende grote station, maar daar wil Rose – om zichzelf te bewijzen – alleen verder reizen. Een ander personage dat het, ondanks haar eigen miserabele leven, goed voor heeft met Rose is Lisette, een meisje dat opgesloten zit in het bordeel waar Rose terecht komt. Zij proberen samen op de vlucht te slaan maar helaas is hun geluk van korte duur en worden ze terug gebracht. Lisette geeft wat van haar spaarcenten aan Rose zodat zij zeker een treinticket zal kunnen kopen. Ze wordt uiteindelijk ‘gedropt’ onder een brug, op straat, waar ze gelukkig de dakloze Tom en zijn hond Bella ontmoet. Tom probeert goed zorg te dragen voor Rose, ook al laat zij dit – door alles wat haar net overkomen is – niet gemakkelijk toe. Tom zit enorm in dubio : hij weet dat hij Rose zou moeten aangeven bij de politie, maar haar hartverwarmde verhalen over Jack overhalen hem om haar toch te begeleiden tot de trein naar Brighton. Eenmaal Rose gearriveerd is in Brighton en op een steenworp van Jack is, ziet ze een tractor die bestuurd wordt door Jim: hij beseft onmiddellijk wie Rose is, belt naar de politie om dit te melden maar brengt haar eerst en vooral toch naar ‘haar’ Jack zodat de twee elkaar eindelijk kunnen terugzien.

Overige slechte personages

De neerwaartse spiraal start voor Rose als ze kennis maakt met het koppel Paris en Leo : Paris heeft direct interesse in Rose en ‘verleidt’ haar door te zeggen dat ze ergens in de buurt wel een slaapplek voor Rose kent; meer nog : Paris belooft dit en voor Rose geldt : belofte maakt schuld. Paris’ vriend, Leo, is minder opgezet met de komst van Rose. Het koppel neemt haar uiteindelijk mee naar een feestje, met drank, drugs en seks. Rose voelt zich duidelijk

niet op haar gemak en gelukkig weet ze een taxi te nemen die haar terug naar het station brengt. Hierna kan Rose overnachten in een jeugdherberg, waar ze direct een klik heeft met Mia. Totaal onverwachts komt Mia 's morgens in Rose' kamer en biedt ze Rose een ontbijt aan. Helaas niet zonder bijbedoelingen : Mia besteelt Rose en gaat er vandoor met al haar geld. Dit treft Rose zo hard dat ze moedeloos op een bankje in een park gaat zitten, niet goed wetende wat nu te doen. Als al het voorgaande nog niet erg genoeg is, ontmoet ze – op dat bankje – Janek, een pooier die belooft goed voor haar te zorgen en haar naar Jack te brengen. Vanaf dit punt wordt het echt dramatisch voor Rose.

- Wie zijn de belangrijkste hoofdpersonages? Welke andere personages komen nog voor in het boek?
- Wie zijn *goede* personages en wie zijn *slechte* personages?
- Welk personage vind jij sympathiek? Waarom?
- Is er een personage in wiens schoenen jij je kan verplaatsen? Waarom (niet)?
- Wat vind jij ervan dat een aantal mensen zo profiteren van Rose' goedheid en goedgelovigheid? Kan jij dit begrijpen of uitleggen?

Tip! Je kan de bespreking starten met te overlopen welke personages er in het boek voorkomen. Uiteraard zijn Rosie en Jack de belangrijkste twee. De overige personages kan je mooi indelen in goed en slecht ; eventueel kan je de leden de namen laten noteren in twee kolommen. Van daaruit kan je de structuur en de opbouw van het verhaal overlopen en zo verder, deel per deel, alle aspecten van het verhaal bespreken.

1.3 Structuur en vertelde tijd

Het boek bestaat uit in totaal 36 hoofdstukken, die erg variëren in lengte: sommige hoofdstukken zijn erg kort, de andere beslaan een heel aantal pagina's. Elk hoofdstuk krijgt ook een aanduiding van datum: sommige data krijgen meerdere hoofdstukken terwijl sommige data snel voorbij gaan en er dus slechts 1 hoofdstuk aan wordt besteed.

Het verhaal start op 2 december, de dag waarop Jack wordt meegenomen naar een instelling in Brighton, en eindigt op 20 december, de dag waarop Rose aan de beterschap in het ziekenhuis ligt en haar ouders Jack eindelijk hebben toegestaan om op bezoek te komen. In totaal gaat het volledige verhaal dus over 18 dagen, dat is de vertelde tijd (= hoelang de gebeurtenissen in het verhaal duren). Doordat de gebeurtenissen elkaar snel opvolgen, krijgen we het gevoel dat de vertelde tijd wel korter lijkt. Misschien is de verteltijd (= de tijd die we nodig hebben om het boek te lezen) wel erg kort in vergelijking met de vertelde tijd?

- Hoeveel dagen is Rose onderweg? Hoe weet je dat?
- Heb jij, tijdens het lezen, goed gelet op de aanduiding van de datum, of niet? Vond je dit belangrijke of interessante informatie? Waarom (niet)?
- Vind je dat alles snel verteld wordt, of vind je het veeleer een langdradig verhaal? Waarom?

De opbouw van het verhaal zal voor velen wellicht verrassend zijn. Aanvankelijk denken we dat dit een positief verhaal is dat benadrukt dat mensen met het downsyndroom zelfstandig kunnen zijn. Tot op een bepaald moment draait alles ook echt goed uit voor Rose : ze staat voor een obstakel (bv. ze vindt haar tickets niet, ze moet een ander traject volgen , ...) maar vindt altijd snel hulp en kan weer verder. Die optimistische twist verdwijnt wanneer ze op een drugsfeestje terecht komt en zo gaat de bal aan het rollen. Wie zou ooit kunnen gedacht hebben dat Rose in een soort bordeel terecht ging komen?! Op de allereerste pagina van het boek zien we een krantenartikel met de titel "Tiener met down vermist" : we weten dus op voorhand dat er iets zal gebeuren, maar de gebeurtenissen die worden beschreven zijn toch soms choquerend.

- Wat had je verwacht toen je dit boek begon te lezen : had je verwacht dat Rose in zulke negatieve, choquerende omstandigheden zou terecht komen, of had je het 'zachter' verwacht?
- Was je geschrokken toen het opeens heel erg slecht ging met Rose? Waarom (niet)?
- Vind je het boek sterk doordat het niet allemaal rooskleurig is? Of had je liever gehad dat Rose' treinreis probleemloos verliep?
- Mocht jij de auteur van dit boek zijn, hoe zou jij het boek dan opbouwen? Waarom?

1.4 Vertelperspectief

Het boek is geschreven vanuit de ik-persoon, namelijk Rose. Zij vertelt en beschrijft alle gebeurtenissen vanuit haar eigen perceptie. Dit zorgt ervoor dat we als lezer een goede en realiteitsgetrouwe inkijk krijgen in hoe iemand met het syndroom van Down in het leven staan en naar de wereld kijkt. Soms spreekt Rose ook in de derde persoon over zichzelf.

- In welk vertelperspectief wordt het boek geschreven?
- Zou jij dit vertelperspectief ook gekozen hebben, mocht je de auteur van dit boek zijn? Waarom (niet)?
- Hoe was het om een verhaal te lezen door de ogen van een personage met het syndroom van Down? Kon je je hierin inleven? Heeft dit je beeld veranderd over personen met een mentale beperking?

1.5 Stijl

Enkele opvallende zaken in de stijl:

- Sommige zinnen en vragen van Rose worden volledig aan elkaar geschreven, zonder spatie. Dit is om aan te tonen dat Rose op dat moment gestresseerd is en daardoor veel te snel – en dus niet duidelijk – spreekt. Voorbeelden vind je o.a. op pagina's 19, 30, 40, etc.;
  - Regelmatig zien we in het boek een postkaart van Jack, waarin hij schrijft over hoe het met hem gaat en hoe het in Brighton is. Zijn kaarten staan vol spellingsfouten : hij schrijft alles namelijk zoals hij het hoort. Voorbeelden hiervan vind je op pagina's 27, 39, 51, 84, 102, 119, 125, 133, 190, 205 en 238. Bemerkt ook de mooie tekeningen waarmee Jack zijn kaarten versiert;
  - Een paar keer zien we ook een sms'je dat Rose naar Jack stuurde; het sms'je kunnen we herkennen door het andere lettertype dat gebruikt wordt. Ook deze sms'jes bevatten veel spellingsfouten. Voorbeelden hiervan vind je op pagina's 9, 19, 27 en 33. Kort daarna vertrekt Rose en houdt ze geen contact meer via sms; als ze in de jeugdherberg is, is de batterij van haar gsm plat en ze is vergeten een oplader mee te nemen.
- Wat valt je op in de zinnen, vragen, ... die Rose en Jack zeggen?
  - Waarom zou de auteur deze spellingsfouten in de teksten van Rose en Jack gemaakt hebben, denk je?
  - Wat vind je van deze spellingsfouten? Vind je het storend en overdreven, of vind je net dat dit het boek sterker en geloofwaardiger maakt?
  - Waarom worden Rose haar zinnen en vragen soms aan elkaar geschreven, zonder spatie, denk je?

1.6 Cover

Op de cover van het (Nederlandstalige) boek zien we allemaal verschillende treinwagons. Centraal in beeld zien we de voornamen van de hoofdpersonages, Rosie en Jack, en een groot, rood hart ertussen. Deze cover laat niet veel aan de verbeelding over : we komen te weten wie de belangrijkste personages zijn en we begrijpen dat de trein een grote rol zal spelen.

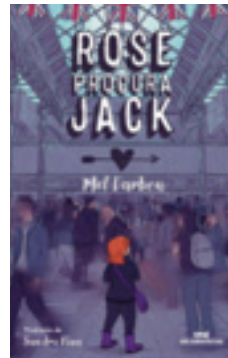
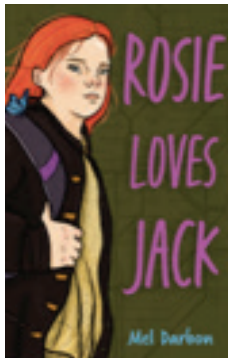
Wel is het leuk om even te kijken naar de covers die er in andere vertalingen zijn verschenen, bijvoorbeeld die van het origineel in het Engels of van de vertalingen in het Frans en het Portugees. Wat onmiddellijk opvalt bij alle drie de covers is dat Rose een zeer centrale plek inneemt. Enkele van haar kenmerkende trekjes worden hier echt in de 'spotlight' gezet, zoals haar rode haar en haar paarse Dr. Martens-schoenen maar ook de blauwe vlinder die haar verbindt met Jack zien we terug in de Engelse cover. De Portugese cover speelt dan vooral in op de hulpeloosheid en het gevoel verloren gelopen te zijn in de grote treinstations.

In vergelijking met deze drie covers zegt de cover die wij hebben misschien niet zo veel over het verhaal. Dat zorgt er natuurlijk wel voor dat we zonder 'vooroordelen' aan het boek starten, zonder een idee te hebben wie Rose is of hoe ze eruit ziet en hoe ze zich zal voelen tijdens haar reis richting Jack.

- Vind jij de cover goed gekozen? Waarom (niet)?
- Hoe zou jij de cover van dit boek maken, mocht je kunnen kiezen?
- Welke belangrijke kenmerken of elementen uit het boek zie je in de andere covers?

- Vind je het een voordeel of een nadeel dat er op de cover van het Nederlandstalig boek geen tekening van (een deel van) Rosie staat? Waarom?
- Welke cover vind jij het mooist of het best passend?

Tip! Print alle covers voor de juryleden als je dit wil bespreken. Het maakt het visueler en aantrekkelijker. Je kan de covers als basis gebruiken en via verschillende vragen de verschillen bespreken en vragen welke cover(s) ze het meest geslaagd vinden.

2. VERWERKING

2.1 Thema's

Het belangrijkste thema in dit boek is natuurlijk het syndroom van Down van Rose. Het boek wil ons enerzijds een interessante inkijk geven in hoe iemand met het syndroom van Down de wereld ervaart en anderzijds aantonen dat iemand met down meer kan dan soms wordt gedacht.

Tijdens haar treinavontuur komt Rose een aantal keer in een situatie waarin mensen haar raar aankijken, zich anders gedragen tegenover haar of gemene opmerkingen maken (voorbeelden: zie pagina 53 – 54, 60 – 61, 103, 126, etc.). Het valt op dat deze mensen slechts één blik nodig hebben om te merken dat Rose het syndroom van Down heeft: mensen met het downsyndroom hebben, inderdaad, vaak een aantal heel typische kenmerken waardoor ze erg herkenbaar zijn. Een aantal van deze kenmerken kunnen zijn: kleinere oren en kleinere neus, 'scheve' ogen, een lange tong, kortere ledematen, etc. Naast deze uiterlijke kenmerken – die niet expliciet in het boek vermeld worden maar waarvan we wel kunnen afleiden dat ze er zijn door de snelle reacties van omstaanders – komt hier en daar ook een speciale mentale reactie van Rose kijken. Zo weet ze exact wanneer een bepaalde gebeurtenis gebeurd is (p. 20), deelt ze emoties in, bv. 'pijn-boos', 'verdrietig-boos' (p. 27) en kan ze het niet begrijpen dat iemand zijn belofte niet nakomt (o.a. p. 83). We leren hieruit dat het voor Rose soms moeilijk is om zaken in perspectief te plaatsen. We vermelden toch ook nog even een prachtige gedachte die Rose van haar mama heeft geleerd: Rose is gewoon Rose, een mens zoals een ander, met een beperking, maar daarom niet minder een 'normaal' mens.

- Wat is een belangrijk thema in het boek?
- Welke kenmerken van het downsyndroom herken je in Rose?
- Ken jij iemand met het downsyndroom? Herken je Rose in deze persoon, of helemaal niet?
- Rose wordt in het boek een aantal keren raar bekeken en slecht behandeld door haar uiterlijk. Wat vind je hiervan? Heb jij zelf al zo'n situatie meegemaakt, waarin je ziet dat iemand slecht behandeld wordt doordat hij/zij er 'anders' uitziet?
- We merken in het boek dat sommige buitenstaanders direct hun oordeel over Rosie klaar hebben, zonder haar echt te kennen. Heb jij jezelf hier ook al eens op betrappt? Wat vind je van sommige mensen hun vooroordelen naar Rosie toe?

Hiermee hangt ook Rose' drang naar vrijheid en zelfstandigheid samen: door het syndroom van Down wordt ze al snel overbeschermd door haar ouders (zo mag haar broer Ben al veel meer dan zij) en dat vindt ze echt niet fijn. Ze vindt dat ook zij meer vrijheid verdient en wil gelijk(er) behandeld worden. Mocht zij aan haar ouders gevraagd hebben of ze met de trein naar Brighton mocht reizen, dan zou het antwoord steevast 'neen' geweest zijn. Rose heeft echt een drang om zichzelf te bewijzen: ik kan dit wel, geloof in mij. Natuurlijk zal ze altijd wel een zekere vorm van begeleiding nodig hebben, en zal het wellicht niet lukken om volledig zelfstandig te zijn en te wonen.

- Begrijp je Rose' gevoel om te willen 'doorbreken', om zichzelf te bewijzen en te tonen dat ze dingen zelfstandig kan?
- Heb jij zelf soms ook het gevoel dat je ouders te overbeschermend zijn en dat je te weinig mag? Waarom (niet)?

Hoe mooi het is om te lezen wat Rose allemaal over heeft voor haar grote liefde? Zelfs op de lastigste, zwartste en zwaarste momenten put ze kracht en energie uit de liefde die ze voelt voor Jack en uit zijn lieve woorden die in haar hoofd blijven hangen. Op die manier is dit verhaal bovenal ook een prachtig liefdesverhaal dat aantoont hoe ver iemand gaat om de liefde terug te vinden. We eindigen met wat Rose zelf zegt over hun liefde: "We hebben ons nodig. Ik stop jouw boos. En jij maakt mij sterk. Jij maakt mij Rosie." (p. 16)

- Hoe zou je de liefde tussen Rose en Jack omschrijven?
- Wat doet die liefde die ze voor en van Jack voelt met Rose?
- Vind je dit realistische omschrijvingen, of vind je het een beetje overdreven? Waarom?

Tip! Dieter Coppens is al enkele keren op reis gegaan met een groep jongeren met het syndroom van Down; hun reiservaringen kunnen we zien in "Down the road", dat ondertussen al aan het vierde seizoen toe is. Hiermee samenhangend is ook een online reeks gemaakt: "Hun verhaal over Down", waarin de ouders van deze jongeren vertellen over hoe zij zijn omgegaan met hun kind met een beperking. Het kan misschien interessant zijn om een kort stukje uit één van deze reeksen samen te bekijken; mocht je dit niet willen integreren, dan nog is het zeker leerrijk en interessant om de korte reeks te bekijken.

---

3. VERDER LEZEN

- Liefde van A tot Z / Sajidah Kutty Ali en Gerdien Beelen (vert.) (Van Goor, 2020)
-

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.